

Ніндіпова В.І.,Національна академія прокуратури України,
м. Київ, Україна

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ НОРМИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ПОТРЕБУЮТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ

Тези виступу на Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Концептуальні засади розвитку охороноздоровчого права та законодавства України про охорону здоров'я», м. Київ, Академія адвокатури України, 14 березня 2013 року

Антинаркотичне законодавство України містить низку адміністративно-правових норм, спрямованих на протидію зловживанню наркотичними засобами і психотропними речовинами, а також на усунення криміногенних факторів, які сприяють поширенню їх незаконного виробництва і надходженню у нелегальний обіг. Поряд з цим його положення передбачають і деякі стимулюючі норми, зокрема звільнення від адміністративної відповідальності, які у поєднанні з примусовими заходами відіграють позитивну роль у запобіганні більш суспільно небезпечних правопорушень.

У чинному Кодексі України про адміністративні правопорушення зазначеним питанням присвячені статті 44, 44-1, 106-1, 106-2, 130. На відміну від кримінального, адміністративне законодавство має ще багато прогалин. Чинний КУпАП, прийнятий у 1984 році, застарів та не відповідає сучасним потребам. Окремі його статті із зазначених питань містяться у різних розділах, що ускладнює як наукові дослідження, так і практику їх застосування.

Незважаючи на активні наукові дослідження у цій сфері, проблемних питань як у теорії, так і в правозастосовній практиці ще багато.

Наприклад, у законодавстві України не надано визначення поняття адміністративної відповідальності, і тому в теорії адміністративного права існує багато точок зору стосовно цього соціально-правового явища. Їх детальний аналіз дає підстави дійти висновку, що цей термін науковцями розглядається як один із інститутів адміністративного права, як форма забезпечення одного із заходів примусу (стягнення), як різновид юридичної відповідальності, як ефективний засіб запобігання правопорушенням, як певний стан суспільних відносин, який виникає внаслідок порушення законодавства.¹

¹ Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. / Т.О. Коломоєць. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 576 с. – С. 256.

У сучасній науці адміністративного права адміністративну відповідальність здебільшого пов'язують із застосуванням заходів державного примусу, розглядають як передбачену санкціями правових норм реакцію на правопорушення, як реалізацію застосування санкцій, як форму забезпечення адміністративних стягнень.²

Узагальнивши погляди науковців, можна вважати найбільш повним та конкретним визначення адміністративної відповідальності як різновиду юридичної відповідальності, що виражається у специфічній формі негативного реагування з боку держави в особі уповноважених нею органів на відповідну категорію протиправних діянь (адміністративних правопорушень), визначених законом, з метою застосування до осіб, які їх скоїли, адміністративних стягнень у встановлених законом формах та визначеному порядку.

З огляду на наведене, доцільно зосередити увагу науковців на подальших дослідженнях поняття адміністративної відповідальності у зазначеній сфері правовідносин та удосконалення чинного законодавства з цих питань. З цією метою зупинимось детальніше на положеннях ст. 44 КУпАП, яка передбачає адміністративну відповідальність за незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту у невеликих розмірах.

Роблячи акцент на виробництві цих засобів і речовин без мети збуту у невеликих розмірах законодавець, ймовірно, мав на увазі використання їх для

² Мельник Р.С. Система адміністративного права: моногр. / Р.С. Мельник. – Х.: Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2010. – 298 с. – С. 146; Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: моногр. / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с. – С. 49; Лук'янець Д.М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку: моногр. / Д.М. Лук'янець. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. – 220 с. – С. 18.

власного споживання. Проте, застосувавши термін «виробництво» не врахував того, що основною ознакою виробництва є серійне отримання наркотичних засобів чи психотропних речовин, а виробництво певних партій навіть у невеликих розмірах виключає можливість використання таких засобів і речовин лише для власного споживання. Тому пропонуємо термін «виробництво», який існує в чинній редакції статті, замінити на «виготовлення». Вважаємо, що внесення таких змін до редакції ст. 44 КУпАП поліпшить практику її застосування.

Останнім часом значного поширення в Україні набула токсикоманія, яка вражає передусім дітей і підлітків. Враховуючи її негативний вплив на здоров'я та відсутність правових норм протидії їй, пропонуємо доповнити ст. 44-1 КУпАП та викласти її ч. 1 у такій редакції: «Ухилення особи, хворої на наркоманію, токсикоманію, від медичного огляду на наявність факту наркотичного або токсичного сп'яніння», а ч. 2 цієї статті – таким чином: «Ухилення особи, яка незаконно вживає наркотичні засоби, психотропні речовини або інші одурманюючі речовини, від медичного обстеження».

Дискусійною є також пропозиція окремих науковців про визнання суб'єктами адміністративних правопорушень, передбачених ст.ст. 44, 106-1, 106-2 КУпАП, юридичних осіб.

На нашу думку, відповідальність юридичних осіб не можна об'єднувати з відповідальністю фізичних. Було б доцільно цю відповідальність встановити в окремому нормативному акті.

У ході підготовки нового КУпАП доцільно було б в одній главі об'єднати всі статті, які передбачають відповідальність у цій сфері правовідносин та врахувати зміни до ст.ст. 44, 44-1 КУпАП.

Проте навіть запропоновані зміни не зможуть у повному обсязі сприяти вирішенню проблемних питань вдосконалення адміністративної відповідальності за порушення цього законодавства, а тому зазначена проблема залишається актуальною й надалі та потребує активних наукових досліджень і системного удосконалення чинного законодавства.